

نومرو : ۷۱

# اجتہاد

۱۱ تموز ۱۳۲۹

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلندہ

دائرۂ اجتہاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنہ

حریت فکریہ یہ خادم

پنجشنبہ کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعہ

مدیر مرخص : الہامی صفا

آبونہ

سہ ماہی ۱۰۰ غروش ۲۵ غروش  
ممالک اجنبیہ ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخہ سی ۵۰ پارہ بہ

دارالفنون عثمانی ترك تاريخ مدنیتی معلمی

احمد آغايف بك افندی به

افندم ،

(ترك بوردى) نك مسلك متخذى مملكت مزجه جالب  
دقت بر جريان واهميت اخذ وكسب ايتكه باشلادى  
زماندن برى نشرياتى تعقيب ايدىيورم . شاعر عبدالله  
توقايف حقهده كوپرلى زاده محمد . فواد بك اوغلمزك  
اصل ونيچون يازلمش اولديغى حالا آكلايه مادىغى بر مقاله سنى  
برأى اول متحيرانه او قومشدم . ترك تاريخ مدنيتنه دائر  
ودارالفنون عثمانيه كى تدريسات معلمانه لرندن متشكل  
مقاله عليه لرنيك اوچنجيسى ده بوهفته انتشار ايدن  
نسخهده منظور عاجزى اولدى .

تاتارلرك ايلك مسلمان پادشاهى محمود غازانك امريه  
تجرب ايدلمش اولان جامع التواريخك بش يوز ايكي سنه  
عبريه سنده تأليف اولنديغى بومقاله نك بر قاچ يرنده  
يعنى سهو وذهول احتمالى سالب اوله جق بر طرز  
مكررده - بيان اولنيور . حابوكه ، (جامع التواريخ)  
مؤلفى طرفندن ده تصريح وتكرار ايدلىكى وجهله ، محمود  
غازان مستولى مشهور هلاكونك ابن الحفيدى ايدى . وجد  
اعلاسى مدنيت اسلاميه نك مركز مختشمنى اولاداسلاميه نك  
سيل خونيله بوغهرق ، اقطار شرقى آلتى يوز بو قدر  
سنه دن برى ايچنده چيرنقمده اولديغى حفره اضمحللاه  
يوز اولديغى تاريخندن اون درت سنه صوكره ، هجرتك  
ايكن يدي يوز اوچ سنه سنده رحمت حقه انتقال  
ايلدى . ازلله ابد آراسنده قطع ايتديكى مسافه بصورتله  
تعيين وثبت ايدلمش اولان بر آدمك تام ايكي عصر  
اول وجوده كتيرلمش بر اثره سائق تدوين و تحرير  
كوسترمى زهنلرده بر حيرت عظيمه توليد وبو خطاى  
صريحى تصحيح ايدجك يرده مقاله نك ويا درسك  
اشناغى طرفلرندن مندرج (درت يوز اللى سكز سنه  
عبريه سنده ، يعنى جامع التواريخندن قرق درت سنه اول

يازلمش قوداتقوييليك الخ) كى بر فقره ايله تأييد  
بيورملرى او حيرتى فوق العاده تزييد وتشديد ايتمشدر .  
تقرير والارنى استماع ايتمكه مستفيد اولان طلبه افنديلر  
جانبندن ده بو يولده بر استيضاحك واقع اولديغى اميد  
ايدرم .

(اميد ايدرم) ديدم . اوت ، دارالفنون عثمانيه  
مداوم اولاد ملتك كوردكارى وكوره جكلرى دروس  
ومباحث قارشيسينده كشاده دهان كلال واهمال بولمادقلىرى  
اميد ايتمك بنم بر چوق آلام مليه مى تسكين وتسليه  
ايدر . خلافت عباسيه نك انقراضى وتاتارلرك اهتداسى  
كى وقايع عظيمه تاريخيه نك زمان تحدى . بيلمىن افنديلر  
دارالفنونده طلبه صقيله بولمق حقه مالك دكل درلر .  
چونكه وقايع گذشته دن بو درجهده نصيبه ياب معلومات  
اولانلر فن تاريخك اك يوكسك طبقه سنى تشكيل ايدن تاريخ  
مدنيتدن هيچ بر شى آكلايه مارلر . هر هانكى بر شخصه  
ويا وقعه يه دائر بر سنه نك ويا عصرك حافظه دن سيلنمش  
بولمىنى قابل در . فقط مثلاً اسكندر كبرى حضرت  
عيسايه تابع ويا استانبولك عثمانيلر طرفندن فتحى قرون  
اولاده واقع كوسترمك ايسيتيلر هيچ بر صورتله تزكيه  
خطا ايدمزلر . اميد ايدرم كه او افنديلر هيچ اولمازسه  
خلافت عباسيه نك انقراضدن صوكره تاتارلرك عائله  
اسلاميه يه التحاق ايتمش اولدقلىرى شمى يه قدر  
اوكرنمشلردر . وينه اميد ايدرم كه بوانقراض ولوله دارك  
يدنجى عصر هجرى واسطنده تحدى ايتمش اولديغى ده  
بيلمز دكل درلر . اكر اميدم آلدانمش سه واى بوملكتك  
حاله واستقباله ...!

عزيزم ، مدافعه مليه نك انجمن مخصوصنده ده علناً  
سويلشدم كه هر مسلمان عثمانلى كى بنم ايكي عنعنهم وايكى  
عقیده اجتماعيم وار : برى دينى ، ديكرى مى . عنعنه  
دينيم هجرت نبويه نك اون سنه اولندن ، عنعنه مليهم  
ايسه آلتى يوز طقسان طقوز سنه سندن باشلار . مجاهد  
عرب عبدالرحمن الغافقى حضرت تليزنيك پوواتيه ده كى جهاد

پك نجيب بر مقصده وقف حياه ايتمش ، كشور لر دن خون  
و آتش جريان ايتدير مكله محظوظ ومنهسط اولميان بر  
قهرمان ذي شان ايدى .

ألنده مشعلته معنويه توحيد

ايدردى شرقايله غربى ضياسته دعوت !!

بيت مشهورينى محتوى بديعه منظمه ايله سليم اوله  
شاه اسماعيل صفوينك خزينه هايونده محفوظ تختندن ده  
پايدار ودها قيمتدار بر اريكه ابد - اجلال اهدا ايتمش  
اولان - ادر اكرك ولى اعظم نعمتى - عبدالحق حامد بكند  
صوكره شرقك اك بيوك شاعرى بولنان سعدى  
شيرازى ي سزده بنم قدر طانير ، بيلير وسورسكز .

عجم زنده كردم بدین پارسی !

مباهاة محقه سنى اعلان ايتمكده فردوسى قدر حق  
وصلاحتى اولان (كلستان) مبدعك نه وقت ديوانى اله  
وحتى نامى يادمدن كچسه ،

اسمانرا حق بود كر خون بكريد بر زمين ،

بر زوال ملك مستعصم امير المؤمنين !!

مطلعيه خلافت عباسيه نك افول مؤلنه آغلايان مرثيه  
مشهوره سنك ابيات ابد كريانى كوزلرمك سر شك نائى  
ايقاز ايدر . عرب اولما مقوله برابر اوماجرادن مادام الحياه  
رنجيده خاطر م . و ترك بولنمقله برابر هلاكونك نام  
مصائب - محاطى يادمدن نفرتلر و خصوصمقلر ايقاظ ايدر  
شبان عثمانيده وبالخاصه شوصوك زمانلرده پك عجيب  
تمايلار كور يورم . مقدرات امتى براز صوكره آلربنه  
آله حق اولان او كنجلره اعلان ايتك ايسترم كه بزم  
خاقانمز جنكيز دك ، تيموردكل ، عمر الفاروقدر ، صلاح  
الدين ايوبيدر ، خداوندكارايله ياوزدر . امويلرك اك بدنام  
خليفه سى هلاكونك اجداد واحفادنن زياده ياد واحترامه

حكمران اولور . محمود غازان بالطبع مستى !!

عزيزم آغايف بك !! بزوكون زقرون وسطاده بز  
نه آساي وسطاده . آلتى يوز سنه لك سيل وقايع پك مختلف  
زمنلردن كچدى . و مجراسينك اوصاف و خواص كونا  
كونى مبداله منتهاي برى برندن بسبتون فرقى بر حاله

مشكورى بنجه هلاكونك بغدادده كى مذبجه ملعونه سندن  
دها شرفلى ودها قيمتلى در . بن نه اسكندر ك سفرلردن  
ذوقياب مباهاة اولورم ، نه جنكيزك بادرلردن !! فقط  
مثلا مجاهدين عربدن قتيبه بن مسلمك تركستان سفرلرى  
سليم اولك مصر سفرى درجه سنده وجدانمه القاي حظ  
ومفخرت ايدر . بو حسى دها زياده ايضاح وتحليل ايديم :  
بن ابا عن جد ديار بكرلى يم . همشهرم اوزون حسنك  
فاتح سلطان محمد قارشى سوق ايتديكى اردوده احتمال كه  
بنمده اجدادم عشق وشوق ايله ثولوب ثولدير مشدى .  
بونكله برابر وجدانم اووقايك بيطرف بر متخضرى بيله  
اوله ميور . اشقودره لى اسكندر بك بوكون نظرمدن  
نه ايسه ديار بكرلى اوزون حسن بك ده اودر . وايكى سنى ده  
ملت حاضرهمك اعداى گذشته سندن عد ايدرم .

فكر آ نه وقت چالديران حمراسنه طوغرى بر سياحت  
طواف اجرا ايتسم ، پادشاهم ياوزك سيمى مباركى نظر  
تجيل وافتخارم او كنده ارتسام ايدر . حالبوكه اوتارنجه  
بنم اجدادم سليم اوله شرفياب بيعت اولما مشلر ، شاه  
اسماعيل صفوينك تابعيت متعبه سنده قيورانور وبلنكه  
اردوسنده حرب ايدييورلردى .

سزه اقانيم ثلثه هويمى شوصورتله تعريف ايديم :  
مسلمانلق ، عثمانلىق ، تركلك !!

بوكون بر كريمه اولسه بتهرست قالمش برتركه ، حتى  
بر شيعى يه تزويج ايديم . فقط بر عرب ، بر كرد ، بر چركس ،  
بر لاز ، بر تاتار ، بر هندلى ، بر جاوه لى بنم مقبول بردامدم  
اوله بيلير . مسلمان وطنداشلمك قسم اعظمى ، امينم كه ،  
بو خصوصده بنمده هممسدر .

عنعنات وخطراته كلنجه :

بكا آلتى يوز طقسان طقوز سنه سندن اولكى وقايع  
غير اسلاميه دن هانكيسنى حكايه ايدم جك اولسه كز  
هيچانمز ، خلدانمز ديكلرم . آنياليمى ، جنكيزمى ؟ ..  
(هانكيسى بيوك ؟ ..) ديه صورارسه كز بدنن آله جغكر  
جواب (آلبته آنيال ! ) در . چونكه بويوك قارطجه لى

ایله بحث ایدیکنز. بومسلك مشكوری اختیار ایدرسه کز مساعیکزی تجیل ایله موفقیتا تکزی تسهیل ایتک هر عثمانلینک، هر مسلمانک و هر ترک الک مقدس وظیفه سی اولور.

سیتلی ، ۲ تموز ۱۳۲۹

## سلمان تظیف

محب نجیم جلال نوری بکک اخیراً نشر ایتدیکی (اتحاد اسلام) کتابی هر مسلمان ، هر ترک ، و هر عثمانی طرفدن دقتله او قونمغه لائق بر حمله حقایقدر. بو کونکی بحثمزه تعلق جهتیله او اثر فضل و حمیتی قارئین عثمانیه یه تکرار بتکرار توصیه ایدرم .

س . ن

## ترقی یوللری و چاره لری

ژاپونیا نصل ترقی ایتدی ؟

ژاپونیا نک بو کونکی ترقیاتی شایان حیرت و شایان حرمتدر. اولرک اوسته لری اولان فرنکار بیله بو کون ژاپون ترقیاتی قارشوسنده شایقه چیقارییورلر . پک ایی! بوترقی نصل حاصل اولدی ؟

هر حالده شوراسی لایقی وجهله معلوم اولمیدرکه : ژاپونیا ، بوترقی ی حصوله کترین علوم و فنونی و خصوصاً صنایعی یا طوغریدن طوغری یه و یا خود طولا یسیله اوروپادن المشدرد. اساساً کندولرینک بوترقیاته اختراع و یا خود یکی اصورار کشف و وضع ایتک صورتیله هیچ بر اشتراک و دخلاری یوقدر . ژاپونلرک یاپدقلری برشیدی وار ایسه اوده اوروپادن آلدقلری علوم و فنونک صنایعه تطبیقده ، زکا و معلوماتلرینک درجه سینه کوره ، بعض اهمیتسز تعدیلات یایمهلرندن عبارتدر . ژاپونلرک الک بیوک فضیلتی اوروپا علوم و صنایعی آز زمان ظرفنده اخذ و تجنیس ایدرک تطبیقده موفقیت کوسترملیدر . فقط او علوم

قویدی . ملت عثمانیه یی آلتی یچق عصرلق مقدراتندن تجرید ایله اصلنه ارجاع ایتک چالشقم محکوم عقامت برسی باطلدر . بن بوکا ( تهلکلی ) صفتی ده بلا تردد علاوه ایدرم . کیمی کیمدن آیری یورز ؟ .. آرناوود باشقمجیلرینک ضلال مخربنی تقلیدمی ایده جکز ؟ ..

( ترک یوردی ) نك ( ملیت ) ه ویردیکی معنی ایله ویرمک ایستدیکی شکلی ملل متمدنه نك هیچ برنده بوله مايز . غوللرک وطنی الک اول چیکنه مش وایلک قهرمان ملی و تاریخیلری ( و درسن که توریکس ) ه قیصرک کردونه مساهاتی چکدیرمش اولان اجانب مستولیه رومالیلر ایکن بوکون فرانسه لاتین اولان اقوامه ( همشیره ) عنوانی فخر و لذتله توجیه ایدیور . بوکاسبده فرانسلرک مدنیتی ، دیاتی ، علم و عرفانی لاتینلردن آلملیدر . اسکی یونانیلره عادتاً تعبد ایدیورلر . چونکه فلسفه یی ، صنعتی ، فضائل اجتماعی ی بونلردن آلدیلر . اگر بز حسیات ملیه یی نیمه و تربیه یچون خارجدن امثال و قواعد آرایه جق سهق اولری بزدن دهامترقی و دهامنور امتلرک و قابعننامه موجودینده تحری ایتلی یز . سمرقند و بخاراده دکل . عرب بزم مرشدمن ، استادمن ، مربیز ، هرشیتمزدر . عربککنی عربیه ، عجمککنی عجمه اعاده ایدرسه ک المزده اوزون قوللی برخرقندن بشقه برشی قالماز .

سوزلرمک براز انفعال آلودا و لمسی سزی و رفقا کزی متأثر ایتسون . بن ملیتنه و ملیتنک شان و شوکته برستش ایدن برترکم . بو خسته نك مضر و مهلك جریانلردن وقایه و صیانت اولنسنی هرکسه یالواره رق اخطار ایدیورم . امین اولکیز که انفعالات و شکایاتمه اغلیان بر ادای تظلم وار . هیئت اجتماعی عثمانیه نك عنغه طبعیه و تمایلات جلیه سینه موافق تدریسات و نشریات ایله حس ملی یه جیادت آور اولکیز . و ترک مدنیتک تاریخی عثمانی اولادینه تهریر ایدرکن یالکیز دیناً دکل ، علماً ، اخلاقاً ، مدنیة ده مرشد و مربیز اولان عربلردن - آرازمه القای برودت ایتیه جک - برلسان حرمت و انصاف